

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 2. septembra 2021 *

„Predhodno odločanje – Pogodba o energetski listini – Člen 26 – Neuporaba med državami članicami – Arbitražna odločba – Sodni nadzor – Pristojnost sodišča države članice – Spor med gospodarskim subjektom iz tretje države in tretjo državo – Pristojnost Sodišča – Člen 1, točka 6, Pogodbe o energetski listini – Pojem „naložba““

V zadevi C-741/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo cour d'appel de Paris (višje sodišče v Parizu, Francija) z odločbo z dne 24. septembra 2019, ki je na Sodišče prispela 8. oktobra 2019, v postopku

Republika Moldavija

proti

Komstroy LLC, pravni naslednici družbe Energoalians,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, R. Silva de Lapuerta, podpredsednica, A. Prechal, predsednica senata, M. Vilaras, E. Regan, L. Bay Larsen, N. Piçarra in A. Kumin, predsedniki senatov, T. von Danwitz, M. Safjan, D. Šváby, C. Lycourgos, P. G. Xuereb, sodniki, L. S. Rossi (poročevalka), sodnica, in I. Jarukaitis, sodnik,

generalni pravobranilec: M. Szipunar,

sodna tajnica: M. Krausenböck, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 17. novembra 2020,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Republiko Moldavijo M. Boccon Gibod, M. Ostrove, T. Naud in S. Salem, avocats,
- za družbo Komstroy LLC, pravno naslednico družbe Energoalians, A. Lazimi, S. Nadeau Seguin, B. Le Bars in R. Kaminsky, avocats,
- za francosko vlado A. Daniel, agentka,

* Jezik postopka: francoščina.

- za nemško vlado J. Möller in D. Klebs, agenta,
- za špansko vlado M. J. Ruiz Sánchez in S. Centeno Huerta, agentki,
- za italijansko vlado G. Aiello, agent,
- za madžarsko vlado M. Z. Fehér, agent,
- za nizozemsko vlado J. M. Hoogveld, agent,
- za poljsko vlado B. Majczyna, agent,
- za finsko vlado H. Leppo, agentka,
- za švedsko vlado C. Meyer-Seitz, A. Runeskjöld, M. Salborn Hodgson, H. Shev, H. Eklinder, R. Shahsavan Eriksson, O. Simonsson in J. Lundberg, agenti,
- za Svet Evropske unije B. Driessen in A. Lo Monaco, agenta,
- za Evropsko komisijo R. Vidal Puig, A. Biolan, T. Maxian Rusche in O. Beynet, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 3. marca 2021

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 1, točka 6, in člena 26(1) Pogodbe o energetski listini, podpisane v Lizboni 17. decembra 1994 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 12, zvezek 1, str. 199, v nadaljevanju: PEL), ki je bila v imenu Evropskih skupnosti odobrena s Sklepom Sveta in Komisije z dne 23. septembra 1997 (98/181/ES, ESPJ, Euratom) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 12, zvezek 2, str. 24).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Republiko Moldavijo in družbo Komstroy LLC glede pristojnosti arbitražnega sodišča, ki je 25. oktobra 2013 v Parizu (Francija) izdalo odločbo.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 PEL je sestavljena iz preambule in osmih delov, med katerimi so del I, naslovljen „Opredelitev pojmov in namen“, ki vsebuje člena 1 in 2 te pogodbe, del II, naslovljen „Trgovina“, ki zajema člene od 3 do 9 navedene pogodbe, del III, naslovljen „Pospeševanje in varstvo naložb“, ki vsebuje člene od 10 do 17 te pogodbe, in del V, naslovljen „Reševanje sporov“, ki vsebuje člene od 26 do 28 te pogodbe.

4 V skladu s preambulo PEL so pogodbenice sklenile to pogodbo med drugim „v želji izvajati temeljno zamisel pobude Evropske energetske listine, to je pospešiti gospodarsko rast z ukrepi za liberalizacijo naložb v energetiko in trgovine z energijo“.

5 Člen 1 PEL, naslovljen „Opredelitev pojmov“, določa:

„V tej pogodbi:

[...]

5. ‚Gospodarska dejavnost v energetiki‘ pomeni gospodarsko dejavnost v zvezi z raziskovanjem, pridobivanjem, predelavo, proizvodnjo, skladiščenjem, kopenskim prevozom, prenosom, distribucijo, trgovino, trženjem ali prodajo energetskih materialov in izdelkov, razen tistih, ki so navedeni v Prilogi NI, ali gospodarsko dejavnost v zvezi z distribucijo toplote v več objektov skupaj.

6. ‚Naložba‘ pomeni vsako vrsto sredstev, ki jih ima neposredno ali posredno v lasti ali pod nadzorom kak investitor, in vključuje:

- (a) opredmetena in neopredmetena sredstva, premičnine in nepremičnine, lastnino in vse lastninske pravice, kot so zakupi, hipoteke, pravice do zasega in zastave;
- (b) družbo ali poslovno podjetje ali delnice, deleže ali druge oblike kapitalskih udeležb v družbi ali poslovnem podjetju ter obveznice in druge zadolžitve družbe ali poslovnega podjetja;
- (c) denarne terjatve in zahtevke za izvajanje pogodbenih storitev, ki imajo gospodarsko vrednost in so povezane z naložbo;
- (d) intelektualno lastnino;
- (e) donose;
- (f) vsako pravico, zagotovljeno z zakonom ali pogodbo, iz naslova vseh na podlagi zakona dodeljenih koncesij in dovoljenj za izvajanje gospodarske dejavnosti v energetiki.

Sprememba oblike, v kateri so sredstva vložena, ne vpliva na naravo naložbe in izraz ‚naložba‘ vključuje vse naložbe, bodisi obstoječe ali uresničene po datumu začetka veljavnosti te pogodbe za pogodbenico investitorja, ki uresničuje naložbo, oziroma za pogodbenico, na katere območju se naložba uresničuje (v nadaljevanju: ‚datum začetka veljavnosti‘), in sicer po kasnejšem od teh dveh datumov pod pogojem, da se ta pogodba uporablja samo za zadeve, ki vplivajo na take naložbe po datumu začetka veljavnosti.

‚Naložba‘ se nanaša na vsako naložbo, ki je povezana z gospodarsko dejavnostjo v energetiki, in na naložbe ali vrste naložb, ki jih je pogodbenica na svojem območju označila kot ‚projekte za učinkovito izvajanje Listine‘ in o tem obvestila Sekretariat.

7. ‚Investitor‘ pomeni:

- (a) za pogodbenico
 - (i) fizično osebo, ki ima državljske pravice ali državljanstvo pogodbenice ali pa ima stalno prebivališče v tej državi pogodbenici v skladu z njeno ustrezno zakonodajo;
 - (ii) družbo ali drugo organizacijo, organizirano v skladu z njeno ustrezno zakonodajo v tej pogodbenici;
- (b) za ‚tretjo državo‘, fizično osebo, družbo ali drugo organizacijo, ki mutatis mutandis izpolnjuje pogoje iz pododstavka (a) za pogodbenico.“

6 Člen 26 PEL, naslovljen „Reševanje sporov med investitorjem in pogodbenico“, določa:

„1. Spori med pogodbenico in investitorjem druge pogodbenice v zvezi z naložbo druge pogodbenice na območju prve pogodbenice, ki zadevajo domnevno kršitev obveznosti prve pogodbenice iz dela III, se, če je mogoče, rešujejo po mirni poti.

2. Če spora v treh mesecih od datuma, ko je ena od strank v sporu zahtevala mirno rešitev spora, ne bi bilo mogoče rešiti v skladu z določbami iz odstavka 1, lahko investitor, ki je stranka v sporu, po svoji izbiri preda spor v reševanje:

(a) rednim sodiščem ali upravnim sodiščem pogodbenice v sporu;

(b) v skladu s kakršnim koli ustreznim in vnaprej dogovorjenim postopkom za reševanje spora;

ali

(c) v skladu z odstavki v nadaljevanju tega člena.

3. (a) Z izjemo pododstavkov (b) in (c) vsaka pogodbenica s tem brezpogojno soglaša, da se spor rešuje po postopku mednarodne arbitraže ali sprave v skladu z določbami tega člena.

[...]

[...]

4. Če se investitor odloči, da bo predal spor v reševanje v skladu s pododstavkom (c) odstavka 2, mora razen tega investitor dati svoj pisni pristanek, da se spor predloži v reševanje:

(a) (i) Mednarodnemu centru za reševanje investicijskih sporov, ki je bil ustanovljen v skladu s Konvencijo o reševanju investicijskih sporov med državami in državljani drugih držav, dano na voljo za podpis 18. marca 1965 v Washingtonu (konvencija ICSID), če sta pogodbenica investitorja in pogodbenica, ki je stranka v sporu, obe pogodbenici konvencije ICSID;

ali

(ii) Mednarodnemu centru za reševanje investicijskih sporov, ki je bil ustanovljen na podlagi konvencije iz pododstavka (a)(i) v skladu s pravili, ki veljajo za dodatna pravna sredstva pri urejanju postopkov sekretariata Centra [...], če je pogodbenica investitorja ali pogodbenica, ki je stranka v sporu, pogodbenica konvencije ICSID, vendar obe to nista;

(b) enemu samemu razsodniku ali ad hoc razsodišču, ustanovljenemu po arbitražnih pravilih komisije Združenih narodov za mednarodno trgovinsko pravo (v nadaljevanju: UNCITRAL);

(c) po arbitražnem postopku v skladu z arbitražnim institutom Stockholmske trgovinske zbornice.

[...]

6. Razsodišče, ustanovljeno po odstavku 4, odloča o spornih zadevah v skladu s to pogodbo in veljavnimi pravili in načeli mednarodnega prava.

[...]

8. Arbitražne odločbe, med katerimi je lahko tudi odločba o materialni pravici, so za stranke v sporu dokončne in zavezujoče. [...]"

Francosko pravo

7 Člen 1520 code de procédure civile (zakonik o civilnem postopku) ureja pogoje za vložitev tožbe za razveljavitev arbitražne odločbe, izdane v Franciji. Ta člen določa:

„Tožba za razveljavitev je mogoča le, če:

1. se je arbitražno sodišče napačno izreklo za pristojno ali nepristojno ali
2. je prišlo do nepravilnosti pri sestavi arbitražnega sodišča ali
3. arbitražno sodišče pri odločanju ni ravnalo v skladu z nalogo, ki mu je bila zaupana, ali
4. načelo kontradiktornosti ni bilo upoštevano ali
5. bi bilo priznanje ali izvršitev odločbe v nasprotju z mednarodnim javnim redom.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 8 Družba Ukrenerg, ukrajinska proizvajalka, je na podlagi več pogodb, sklenjenih leta 1999, prodajala električno energijo družbi Energoalians, ukrajinski distributerki, ki je to električno energijo prodajala naprej družbi Derimen, registrirani na Britanskih Deviških otokih, ta družba pa je navedeno električno energijo prodajala družbi Moldtranselectro, moldavskemu javnemu podjetju, da bi jo izvozila v Moldavijo. Količine električne energije, ki jih je bilo treba dobaviti, so bile vsak mesec določene neposredno med družbama Moldtranselectro in Ukrenerg. Tako je družba Ukrenerg v letih 1999 in 2000 to električno energijo dobavljala družbi Moldtranselectro, razen od maja do julija 1999, pod pogoji „DAF Incoterms 1990“, to je do meje med Ukrajino in Republiko Moldavijo na ukrajinski strani.
- 9 Družba Derimen je družbi Energoalians v celoti plačala zneske, dolgovane za tako kupljeno električno energijo, medtem ko je družba Moldtranselectro družbi Derimen zneske, dolgovane za to električno energijo, plačala le delno.
- 10 Družba Derimen je 30. maja 2000 svojo terjatev do družbe Moldtranselectro prenesla na družbo Energoalians.
- 11 Družba Moldtranselectro je svoj dolg do družbe Energoalians le delno poravnala tako, da je nanjo prenesla terjatve, katerih imetnica je bila. Družba Energoalians je zaman poskušala doseči poplačilo preostanka tega dolga v višini 16.287.185,94 ameriških dolarjev (USD) (približno 13.735.000 EUR) pred moldavskimi sodišči in nato ukrajinskimi sodišči.
- 12 Ker so po mnenju družbe Energoalians nekatera ravnanja Republike Moldavije v tem okviru pomenila kršitve obveznosti, ki izhajajo iz PEL, je ta družba sprožila *ad hoc* arbitražni postopek, določen v členu 26(4)(b) te pogodbe.

- 13 *Ad hoc* arbitražno sodišče, ustanovljeno z namenom, da reši ta spor, se je z odločbo, izdano v Parizu 25. oktobra 2013, izreklo za pristojno, in ker je menilo, da je Republika Moldavija kršila svoje mednarodne obveznosti, ji je na podlagi PEL naložilo, da družbi Energoalians plača denarni znesek.
- 14 Republika Moldavija je 25. novembra 2013 zoper to arbitražno odločbo pri cour d'appel de Paris (višje sodišče v Parizu, Francija) vložila tožbo za razveljavitev, pri čemer je navajala kršitev določbe javnega reda, in sicer določbe v zvezi s pristojnostjo navedenega arbitražnega sodišča, v skladu s členom 1520 zakonika o civilnem postopku.
- 15 Cour d'appel de Paris (višje sodišče v Parizu) je s sodbo z dne 12. aprila 2016 navedeno arbitražno odločbo razveljavilo z obrazložitvijo, da se je arbitražno sodišče, ki je to arbitražno odločbo izdalo, napačno izreklo za pristojno. Spor med družbo Energoalians in Republiko Moldavijo naj bi se namreč nanašal na terjatev, ki jo je družba Derimen prenesla na družbo Energoalians in katere edini predmet je bila prodaja električne energije. Zaradi neobstoja kakršnega koli vložka zadnjenavedene družbe v Moldaviji pa naj take terjatve ne bi bilo mogoče šteti za „naložbo“ v smislu PEL in naj ne bi mogla biti podlaga za pristojnost tega arbitražnega sodišča.
- 16 Cour de cassation (kasacijsko sodišče, Francija) je na podlagi pritožbe, ki jo je vložila družba Komstroy, ki je pravna naslednica družbe Energoalians od 6. oktobra 2014, s sodbo z dne 28. marca 2018 razveljavilo sodbo cour d'appel de Paris (višje sodišče v Parizu) z dne 12. aprila 2016 z obrazložitvijo, da je navedeno sodišče pojem „naložba“ razlagalo tako, da je dodalo pogoj, ki ga PEL ne določa, in stranki napotilo pred to višje sodišče v drugačni sestavi.
- 17 Republika Moldavija pred navedenim višjim sodiščem trdi, da bi se moralo arbitražno sodišče izreči za nepristojno. Republika Moldavija najprej trdi, da terjatev, ki jo je družba Energoalians pridobila od družbe Derimen in ki izhaja iz pogodbe o prodaji električne energije, ni „naložba“ v smislu člena 26(1) PEL v povezavi s členom 1, točka 6, te pogodbe in zato ne more biti predmet arbitražnega postopka, ki je določen le v okviru dela III PEL in se nanaša ravno na naložbe. Dalje, tudi če se predpostavi, da bi ta terjatev lahko pomenila „naložbo“ v smislu teh določb, te ne bi „uresničilo“ podjetje iz pogodbenice PEL, ker je družba Derimen podjetje, registrirano na Britanskih Deviških otokih. Nazadnje, zadevna terjatev naj bi se nanašala na prodajo električne energije, ki ni bila izvedena na „območju“ Moldavije, ker je bila električna energija prodana in pripeljana le do meje med Ukrajino in Republiko Moldavijo na ukrajinski strani.
- 18 Družba Komstroy pa trdi, da je bilo to arbitražno sodišče pristojno v skladu s členom 26 PEL, ker so bili vsi pogoji iz tega člena glede njegove pristojnosti izpolnjeni.
- 19 Predložitveno sodišče meni, da mora za rešitev spora v zvezi s pristojnostjo arbitražnega sodišča, o katerem odloča, odločiti, ali se spor med Republiko Moldavijo in družbo Energoalians nanaša na naložbo v smislu PEL ter, če je tako, ali je to naložbo uresničila družba Energoalians in ali je bila uresničena na „območju“ Moldavije.
- 20 V teh okoliščinah je cour d'appel de Paris (višje sodišče v Parizu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
 - „1. [Ali je treba člen 1, točka 6, PEL] razlagati tako, da je terjatev na podlagi pogodbe o prodaji električne energije, ki ni povezana z nobenim vložkom vlagatelja v državi gostiteljici, lahko ‚naložba‘ v smislu tega člena?

2. [Ali je treba člen 26(1) PEL] razlagati tako, da je to, da vlagatelj iz pogodbenice pridobi terjatev, nastalo pri gospodarskem subjektu, ki ni iz ene od držav pogodbenic, naložba?
3. [Ali je treba člen 26(1) PEL] razlagati tako, da je terjatev, ki jo ima vlagatelj na podlagi pogodbe o prodaji električne energije, dobavljene do meje države gostiteljice, lahko naložba, uresničena na območju druge pogodbenice, če vlagatelj na ozemlju zadnjenavedene države ne opravlja nobene gospodarske dejavnosti?“

Pristojnost Sodišča

- 21 Svet Evropske unije, madžarska, finska in švedska vlada ter družba Komstroy v bistvu menijo, da Sodišče ni pristojno za odgovor na postavljena vprašanja, ker se pravo Unije ne uporablja za spor o glavni stvari, saj stranki v tem sporu nimata nič skupnega z Evropsko unijo.
- 22 V zvezi s tem je treba spomniti, da je Sodišče v skladu s členom 267 PDEU pristojno za razlago aktov institucij, organov, uradov ali agencij Unije.
- 23 Iz ustaljene sodne prakse pa izhaja, da sporazum, ki ga je sklenil Svet v skladu s členoma 217 in 218 PDEU, pomeni, kar zadeva Unijo, akt, ki ga sprejme ena od njenih institucij, da so določbe takega sporazuma od začetka njegove veljavnosti sestavni del pravnega reda Unije in da je Sodišče v okviru tega pravnega reda pristojno za predhodno odločanje o razlagi tega sporazuma (sodbe z dne 30. aprila 1974, Haegeman, 181/73, EU:C:1974:41, točke od 3 do 6; z dne 8. marca 2011, Lesoochranárske zoskupenie, C-240/09, EU:C:2011:125, točka 30, in z dne 22. novembra 2017, Aebtri, C-224/16, EU:C:2017:880, točka 50).
- 24 Dejstvo, da je zadevni sporazum mešani sporazum, ki so ga sklenile Unija in veliko držav članic, samo po sebi ne more izključiti pristojnosti Sodišča za odločanje v tej zadevi.
- 25 Navesti je namreč treba, da se postavljena vprašanja nanašajo na pojem „naložba“ v smislu PEL.
- 26 Od začetka veljavnosti Lizbonske pogodbe pa ima Unija v zvezi s tujimi neposrednimi naložbami izključno pristojnost v skladu s členom 207 PDEU in, kar zadeva naložbe, ki niso neposredne, deljeno pristojnost (mnenje 2/15 (Prostotrgovinski sporazum s Singapurjem) z dne 16. maja 2017, EU:C:2017:376, točke 82, 238 in 243).
- 27 V teh okoliščinah je Sodišče pristojno za razlago PEL, zlasti, kot je navedeno v točki 24 te sodbe, v okviru postopka za sprejetje predhodne odločbe.
- 28 Res je, da Sodišče načeloma ni pristojno za razlago mednarodnega sporazuma, kar zadeva njegovo uporabo v okviru spora, ki ne spada na področje uporabe prava Unije. To med drugim velja, kadar gre za tak spor med investitorjem iz tretje države in drugo tretjo državo.
- 29 Vendar je Sodišče po eni strani presodilo, da kadar se določba mednarodnega sporazuma lahko uporablja tako za položaje, ki spadajo na področje uporabe prava Unije, kot za položaje, ki ne spadajo na njegovo področje uporabe, obstaja nedvomen interes Unije za to, da se ta določba zaradi izogibanja prihodnjim razhajajočim se razlagam, ne glede na okoliščine, v katerih naj bi se uporabila, razlaga enotno (glej v tem smislu sodbe z dne 17. julija 1997, Giloy, C-130/95,

EU:C:1997:372, točke od 23 do 28; z dne 16. junija 1998, Hermès, C-53/96, EU:C:1998:292, točka 32, in z dne 14. decembra 2000, Dior in drugi, C-300/98 in C-392/98, EU:C:2000:688, točka 35).

- 30 Ob upoštevanju tega, kar je bilo navedeno v točkah 26 in 27 te sodbe, to velja tako za člen 1, točka 6, PEL kot za člen 26(1) PEL, za razlago katerih prosi predložitveno sodišče.
- 31 V zvezi s tem je treba zlasti navesti, da bi lahko navedeno sodišče v okviru zadeve, ki neposredno spada na področje uporabe prava Unije, kot je spor v zvezi s sporom med gospodarskim subjektom iz tretje države in državo članico, odločalo o razlagi teh določb PEL. To bi bilo mogoče ne le – kot v obravnavani zadevi – v okviru predloga za razveljavitev arbitražne odločbe, ki jo je izdalo arbitražno sodišče s sedežem na ozemlju države članice, ampak tudi v primeru, v katerem bi bila pri sodiščih tožene države članice vložena tožba v skladu s členom 26(2)(a) PEL.
- 32 Po drugi strani je vsekakor treba navesti, da sta se stranki v sporu o glavni stvari v skladu s členom 26(4)(b) PEL odločili, da bosta ta spor predložili *ad hoc* arbitražnemu sodišču, ustanovljenemu na podlagi arbitražnih pravil UNCITRAL, in sta v skladu s temi arbitražnimi pravili sprejeli, da je sedež arbitraže v Parizu.
- 33 Posledica take odločitve, ki sta jo ti stranki prosto izbrali, je, da se francosko pravo kot *lex fori* uporablja za spor o glavni stvari pod pogoji in omejitvami, določenimi s tem pravom. Natančneje, francoska sodišča so na podlagi člena 1520 zakonika o civilnem postopku pristojna za odločanje o tožbah za razveljavitev arbitražne odločbe, izdane v Franciji zaradi nepristojnosti arbitražnega sodišča. Pravo Unije pa je del veljavnega prava v vseh državah članicah (sodba z dne 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, točka 41).
- 34 Zato določitev sedeža arbitraže na ozemlju države članice, v obravnavani zadevi Francije, pomeni, da se za postopek, začet na ozemlju te države članice, pravo Unije uporablja in da mora sodišče, ki mu je zadeva predložena, v skladu s členom 19 PEU zagotoviti upoštevanje tega prava.
- 35 V okviru sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, določenega v členu 267 PDEU, pa je le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu o glavni stvari in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločitev, pristojno, da ob upoštevanju posebnosti zadeve v glavni stvari presodi potrebo po izdaji predhodne odločbe, da bi lahko izdalo sodbo, in tudi upoštevnost vprašanj, ki jih predloži Sodišču. Zato je Sodišče, če se postavljena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije, načeloma dolžno odločiti (sodbi z dne 24. novembra 2020, Openbaar Ministerie (Ponarejanje listin), C-510/19, EU:C:2020:953, točka 25, in z dne 15. aprila 2021, État belge (Elementi, nastali po odločbi o predaji), C-194/19, EU:C:2021:270, točka 22).
- 36 Res je, da je Sodišče v sodbah z dne 15. junija 1999, Andersson in Wåkerås-Andersson (C-321/97, EU:C:1999:307, točke od 28 do 32), ter z dne 15. maja 2003, Salzmann (C-300/01, EU:C:2003:283, točke od 66 do 70), menilo, da okoliščina, da je vprašanje za predhodno odločanje predložilo sodišče države članice, ne zadostuje za utemeljitev njegove pristojnosti za razlago Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru z dne 2. maja 1992 (UL, posebna izdaja v slovenščini, zvezek 52, str. 11, v nadaljevanju: Sporazum EGP).
- 37 Vendar sta morali predložitveni sodišči v zadevah, v katerih sta bili izdani navedeni sodbi, uporabiti Sporazum EGP za položaje, ki niso spadali v pravni red Unije, ker sta se v nasprotju s položajem iz postopka v glavni stvari ta položaja nanašala na obdobje pred pristopom držav, pod katere ta sodišča spadajo, k Uniji. Sodišče pa je pojasnilo, da se njegova pristojnost za razlago

prava Unije, katerega sestavni del je Sporazum EGP, nanaša na uporabo navedenega prava v novih državah članicah šele od dneva njihovega pristopa (glej v tem smislu sodbi z dne 15. junija 1999, Andersson in Wåkerås-Andersson, C-321/97, EU:C:1999:307, točka 31, ter z dne 15. maja 2003, Salzmann, C-300/01, EU:C:2003:283, točka 69).

- 38 Glede na zgoraj navedene preudarke je treba šteti, da je Sodišče pristojno za odgovor na postavljena vprašanja.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 39 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem, katerega obseg je treba presojati ob upoštevanju predmeta spora o glavni stvari in ki se nanaša na pristojnost *ad hoc* arbitražnega sodišča, ki je izdalo odločbo iz točke 13 te sodbe, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 1, točka 6, PEL in člen 26(1) PEL razlagati tako, da lahko to, da podjetje iz pogodbenice te pogodbe pridobi terjatev, ki izhaja iz pogodbe o dobavi električne energije, ki ni povezana z naložbo, in ki jo ima podjetje iz tretje države članice glede na navedeno pogodbo do javnega podjetja druge pogodbenice te pogodbe, pomeni „naložbo“ v smislu teh določb, in sicer tudi, če ta terjatev ne vključuje nobenega vložka pridobitelja na ozemlju pogodbenice, ki je gostiteljica.
- 40 Za odgovor na to vprašanje je treba najprej, kot je ugotovilo več držav članic, ki so sodelovale v postopku, pojasniti, katere spore med pogodbenico in investitorjem iz druge pogodbenice v zvezi z naložbo tega investitorja na ozemlju prve pogodbenice je mogoče predložiti arbitražnemu sodišču na podlagi člena 26 PEL.
- 41 V zvezi s tem je treba pojasniti, da okoliščina, da spor o glavni stvari, ki temelji na členu 26(2)(c) PEL, poteka med gospodarskim subjektom iz tretje države in drugo tretjo državo, iz razlogov, navedenih v točkah od 22 do 38 te sodbe, sicer ne izključuje pristojnosti Sodišča za odgovor na ta vprašanja, vendar iz tega ni mogoče sklepati, da se ta določba PEL uporablja tudi za spor med gospodarskim subjektom iz ene države članice in drugo državo članico.
- 42 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča mednarodni sporazum namreč ne sme posegati v ureditev pristojnosti, določeno s Pogodbama, in s tem v avtonomijo pravnega sistema Unije, katerega spoštovanje zagotavlja Sodišče. To načelo je zlasti določeno v členu 344 PDEU, v skladu s katerim se države članice obvezujejo, da bodo spore glede razlage in uporabe Pogodb reševale le na načine, določene v Pogodbah (sodba z dne 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, točka 32 in navedena sodna praksa).
- 43 Prav tako v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je avtonomija prava Unije glede na pravo držav članic in mednarodno pravo utemeljena z bistvenimi značilnostmi Unije in njenega prava, ki se nanašajo zlasti na ustavno ureditev Unije in naravo tega prava. Za pravo Unije so zlasti značilni njegov izvor iz avtonomnega vira, ki sta Pogodbi, njegova primarnost glede na pravo držav članic ter neposredni učinek vrste določb, ki se nanašajo na državljane držav članic in na njih same. S temi značilnostmi je nastala strukturirana mreža načel, pravil in vzajemno odvisnih pravnih razmerij, ki medsebojno zavezujejo Unijo in njene države članice ter države članice med seboj (sodba z dne 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, točka 33 in navedena sodna praksa, ter mnenje 1/17 (Sporazum CGT EU-Kanada) z dne 30. aprila 2019, EU:C:2019:341, točka 109 in navedena sodna praksa).

- 44 Ta avtonomija je tako v tem, da ima Unija lasten ustavni okvir. V ta okvir med drugim spadajo določbe Pogodb EU in DEU, ki med drugim zajemajo pravila o podelitvi in razdelitvi pristojnosti, pravila o delovanju institucij Unije in njenega sodnega sistema ter temeljna pravila na posebnih področjih, ki so strukturirana tako, da prispevajo k uresničitvi integracijskega procesa, na katerega je opozorjeno v členu 1, drugi odstavek, PEU (glej v tem smislu mnenje 1/17 (Sporazum CGT EU-Kanada) z dne 30. aprila 2019, EU:C:2019:341, točka 110 in navedena sodna praksa).
- 45 Zaradi ohranitve teh posebnih značilnosti in avtonomije tako nastalega pravnega reda je bil s Pogodbama uveden sodni sistem, katerega namen je zagotoviti skladnost in enotnost pri razlagi prava Unije. V skladu s členom 19 PEU je pristojnost za zagotovitev polne uporabe prava Unije v vseh državah članicah in učinkovitega sodnega varstva, do katerega so pravni subjekti upravičeni na podlagi tega prava, naložena sodiščem držav članic in Sodišču, pri čemer ima Sodišče izključno pristojnost, da poda dokončno razlago navedenega prava. Zato ta sistem zajema zlasti postopek predhodnega odločanja iz člena 267 PDEU (sodba z dne 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, točki 35 in 36 ter navedena sodna praksa, in mnenje 1/17 (Sporazum CGT EU-Kanada) z dne 30. aprila 2019, EU:C:2019:341, točka 111 in navedena sodna praksa).
- 46 Namen tega postopka, ki je bistvo tako zasnovanega sodnega sistema, je z vzpostavitvijo dialoga med dvema sodiščema, in sicer prav med Sodiščem in sodiščem države članice, zagotoviti enotnost razlage prava Unije, s čimer je tako mogoče zagotoviti njegovo skladnost, polni učinek in avtonomijo ter, nazadnje, posebno naravo prava, uvedenega s Pogodbama (sodba z dne 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, točka 37 in navedena sodna praksa).
- 47 Ob upoštevanju zgornjih preudarkov je treba preučiti vprašanje, ali je lahko spor med državo članico in investitorjem iz druge države članice v zvezi z naložbo, ki jo ta investitor uresniči v prvi državi članici, predmet arbitražnega postopka na podlagi člena 26(2)(c) PEL.
- 48 Za to je treba na prvem mestu navesti, da arbitražno sodišče iz odstavka 4 člena 26 PEL v skladu s členom 26(6) PEL odloča o spornih zadevah v skladu s PEL ter veljavnimi pravili in načeli mednarodnega prava.
- 49 Kot pa je bilo navedeno v točki 23 te sodbe, je PEL sama po sebi akt prava Unije.
- 50 Iz tega sledi, da mora arbitražno sodišče, kakršno je to iz člena 26(6) PEL, razložiti ali uporabiti pravo Unije.
- 51 Zato je treba na drugem mestu preveriti, ali se takšno arbitražno sodišče umešča v sodni sistem Unije in, natančneje, ali se lahko šteje za sodišče države članice v smislu člena 267 PDEU. Posledica tega, da je sodišče, ki so ga ustanovile države članice, umeščeno v sodni sistem Unije, je ta, da so njegove odločitve predmet mehanizmov, s katerimi je mogoče zagotavljati popolno učinkovitost predpisov Unije (sodba z dne 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, točka 43 in navedena sodna praksa).
- 52 Tako kot arbitražno sodišče, ki je bilo obravnavano v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 6. marca 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158, točka 45), pa *ad hoc* arbitražno sodišče, kakršno je to iz člena 26(6) PEL, ni del sodnega sistema države članice, v obravnavani zadevi Francoske republike. Prav to, da so pristojnosti tega sodišča drugačne od pristojnosti sodišč pogodbenic PEL, je eden od glavnih razlogov za obstoj člena 26(2)(c) in (4) te pogodbe. To velja

še toliko bolj, ker bi bilo zadevno arbitražno sodišče, če bi bilo eno od sodišč pogodbenice navedene pogodbe, vključeno v sodišča, navedena v členu 26(2)(a) PEL, člen 26(2)(c) PEL pa bi tako izgubil polni učinek.

- 53 Zaradi te značilnosti takšnega arbitražnega sodišča tudi nikakor ni mogoče opredeliti kot sodišče „države članice“ v smislu člena 267 PDEU in zato to sodišče pri Sodišču ne more vložiti predloga za sprejetje predhodne odločbe (glej po analogiji sodbo z dne 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, točki 46 in 49).
- 54 V teh okoliščinah je treba na tretjem mestu tudi preveriti, ali je arbitražna odločba, ki jo je izdalo takšno sodišče, zlasti v skladu s členom 19 PEU predmet nadzora sodišča države članice in ali se s tem nadzorom lahko zagotovi popolno spoštovanje prava Unije, s čimer se zagotovi, da se lahko vprašanja v zvezi s pravom Unije, ki so lahko obravnavana pred tem sodiščem, v okviru postopka za predhodno odločanje po potrebi predložijo Sodišču.
- 55 Za to je treba navesti, da so arbitražne odločbe v skladu s členom 26(8) PEL za stranke zadevnega spora dokončne in zavezujoče. Poleg tega se lahko v skladu s členom 26(4) PEL spor, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, med drugim predloži *ad hoc* arbitražnemu sodišču na podlagi arbitražnih pravil UNCITRAL, pri čemer to arbitražno sodišče v skladu s temi arbitražnimi pravili določi svoja postopkovna pravila.
- 56 V obravnavani zadevi sta se stranki v sporu o glavni stvari, kot je bilo opozorjeno v točki 32 te sodbe, v skladu s členom 26(4)(b) PEL odločili, da ta spor predložita *ad hoc* arbitražnemu sodišču, ustanovljenemu na podlagi arbitražnih pravil UNCITRAL, in sta tako v skladu s temi arbitražnimi pravili sprejeli, da je sedež arbitraže v Parizu, zaradi česar se za postopek pred predložitvenim sodiščem v zvezi s sodnim nadzorom arbitražne določbe, ki jo je izdalo navedeno arbitražno sodišče, uporablja francosko pravo.
- 57 Vendar lahko predložitveno sodišče tak sodni nadzor izvaja le, če to dovoljuje nacionalno pravo države članice navedenega sodišča. Člen 1520 zakonika o civilnem postopku pa določa le omejen nadzor, ki se med drugim nanaša na pristojnost arbitražnega sodišča.
- 58 Sodišče je v zvezi s trgovinsko arbitražo sicer že razsodilo, da je lahko nadzor sodišč držav članice zaradi zahteve po učinkovitosti arbitražnega postopka utemeljeno omejen, vendar le, če se lahko v okviru tega nadzora obravnavajo temeljne določbe prava Unije in če so lahko te po potrebi predmet postopka predhodnega odločanja pred Sodiščem (sodba z dne 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, točka 54 in navedena sodna praksa).
- 59 Vendar se arbitražni postopek, kot je ta iz člena 26 PEL, razlikuje od postopka trgovinske arbitraže. Medtem ko namreč drugonavedeni postopek izhaja iz avtonomije volje zadevnih strank, prvonavedeni postopek izhaja iz pogodbe, s katero države članice v skladu s členom 26(3)(a) PEL privolijo v to, da so iz pristojnosti svojih sodišč in s tem iz sistema pravnih sredstev, katerega vzpostavitev jim na področjih, ki jih ureja pravo Unije, nalaga člen 19(1), drugi pododstavek, PEU (glej v tem smislu sodbo z dne 27. februarja 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, točka 34), izključeni spori, ki se lahko nanašajo na uporabo ali razlago tega prava. V teh okoliščinah preudarkov iz prejšnje točke v zvezi s trgovinsko arbitražo ni mogoče uporabiti za arbitražni postopek, kot je ta iz člena 26(2)(c) PEL (glej v tem smislu sodbo z dne 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, točka 55).

- 60 Ob upoštevanju vseh značilnosti arbitražnega sodišča, na katere je bilo opozorjeno v točkah od 48 do 59 te sodbe, je treba ugotoviti, da če bi se določbe člena 26 PEL, na podlagi katerih je rešitev spora mogoče zaupati takemu sodišču, uporabljale za spor med investitorjem iz ene države članice in drugo državo članico, bi to pomenilo, da bi Unija in države članice, ki so pogodbene stranke PEL, s sklenitvijo PEL vzpostavile mehanizem za reševanje takega spora, katerega posledica je lahko ta, da se pri obravnavi tega spora – čeprav se lahko ta spor nanaša na razlago in uporabo prava Unije – ne zagotovi polna učinkovitost tega prava (glej po analogiji sodbo z dne 6. marca 2018, *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, točka 56).
- 61 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča sicer mednarodni sporazum, ki določa ustanovitev sodišča, pristojnega za razlago njegovih določb, in katerega odločbe zavezujejo institucije Unije, vključno s Sodiščem Evropske unije, načeloma ni nezdržljiv s pravom Unije. Pristojnost Unije na področju mednarodnih odnosov in njena pristojnost za sklepanje mednarodnih sporazumov namreč nujno vsebujeta tudi možnost, da v zvezi z razlago in uporabo določb takih sporazumov zanj veljajo odločbe sodišča, ki je bilo z njimi ustanovljeno ali določeno, vendar le če se pri tem spoštujeta avtonomija Unije in njen pravni red (sodba z dne 6. marca 2018, *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, točka 57 in navedena sodna praksa).
- 62 Vendar izvajanja pristojnosti Unije na mednarodnem področju ni mogoče razširiti tako, da se v mednarodni sporazum vključi določbo, v skladu s katero bi bilo mogoče spor med investitorjem iz ene države članice in drugo državo članico, ki se nanaša na pravo Unije, izvzeti iz sodnega sistema Unije tako, da ni zagotovljena polna učinkovitost tega prava.
- 63 S tako možnostjo bi se namreč, kot je Sodišče razsodilo v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 6. marca 2018, *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158, točka 58), in kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 83 sklepnih predlogov, lahko poseglo v varstvo avtonomije in posebne narave prava, uvedenega s Pogodbama, ki se zagotavlja zlasti s postopkom predhodnega odločanja iz člena 267 PDEU.
- 64 V zvezi s tem je treba poudariti, da je namen določbe, kot je člen 26 PEL, kljub večstranski naravi mednarodnega sporazuma, katerega del je, dejansko urejati dvostranske odnose med dvema pogodbenicama podobno kot določba dvostranske pogodbe o naložbi, ki se je obravnavala v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 6. marca 2018, *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158, točka 58).
- 65 Iz tega sledi, da se lahko s PEL državam članicam sicer naloži, da upoštevajo arbitražne mehanizme, ki jih določa v razmerjih z investitorji iz tretjih držav, ki so prav tako pogodbenice te pogodbe, v zvezi z naložbami, ki jih ti investitorji uresničijo v teh državah članicah, vendar varstvo avtonomije in posebne narave prava Unije nasprotuje temu, da se lahko s PEL državam članicam v medsebojnih razmerjih naloži enake obveznosti.
- 66 Glede na navedeno je treba ugotoviti, da je treba člen 26(2)(c) PEL razlagati tako, da se ne uporablja za spore med državo članico in investitorjem iz druge države članice v zvezi z naložbo, ki jo je ta investitor uresničil v prvi državi članici.
- 67 Dalje je treba navesti, da v skladu s členom 1, točka 6, prvi pododstavek, PEL pojem „naložba“ pomeni „vsako vrsto sredstev, ki jih ima neposredno ali posredno v lasti ali pod nadzorom kak investitor“, ki vključuje enega od elementov, navedenih v točkah od (a) do (f) te določbe. Poleg tega člen 1, točka 6, tretji pododstavek, PEL med drugim določa, da se „naložba“ „nanaša na vsako naložbo, ki je povezana z gospodarsko dejavnostjo v energetiki“. Iz tega izhaja, da prvi

pododstavek te določbe opredeljuje sam pojem „naložba“, medtem ko je v tretjem pododstavku navedene določbe določeno, da vse naložbe, ki ustrezajo opredelitvi iz prvega pododstavka, ne spadajo na področje uporabe PEL, saj PEL zajema le naložbe, ki so povezane z gospodarsko dejavnostjo v energetiki.

- 68 Zato je treba najprej preveriti, ali terjatev, ki izhaja iz pogodbe o dobavi električne energije, spada pod pojem „naložba“ iz člena 1, točka 6, prvi pododstavek, PEL, nato pa, če je odgovor pritrdilen, preveriti, ali je taka naložba povezana z gospodarsko dejavnostjo v energetiki v smislu tretjega pododstavka te določbe.
- 69 Glede pojma „naložba“ iz člena 1, točka 6, prvi pododstavek, PEL je treba ugotoviti, da za ta pojem veljata dva kumulativna pogoja. Prvič, iti mora za vrsto sredstev, ki jo ima neposredno ali posredno v lasti ali pod nadzorom kak investitor, in drugič, vključevati mora vsaj enega od elementov iz točk od (a) do (f) te določbe.
- 70 Glede prvega pogoja je treba ugotoviti, da je ta v obravnavani zadevi izpolnjen. Terjatev, ki izhaja iz pogodbe o dobavi električne energije, je namreč sredstvo v neposredni lasti investitorja, pri čemer izraz „investitor“, opredeljen v členu 1, točka 7, PEL in uporabljen med drugim v členu 26(1) PEL, za pogodbenico, kot je Ukrajina, med drugim pomeni vsako družbo, organizirano v skladu z ustrežno zakonodajo v tej pogodbenici. Zato je treba družbo Komstroy šteti za investitorja, ki ima neposredno v lasti sredstvo v obliki terjatve, ki izhaja iz pogodbe o dobavi električne energije. V zvezi s tem je treba pojasniti, da dejstvo, da je družba Komstroy pridobila terjatev od podjetja, ki je iz tretje države glede na PEL, ne more ovreči njenega statusa „investitorja“ v smislu PEL, saj lahko, kot je generalni pravobranilec navedel v točki 138 sklepnih predlogov, naložbo na podlagi člena 1, točka 7, PEL uresniči gospodarski subjekt iz tretje države glede na PEL.
- 71 Glede drugega pogoja je treba ugotoviti, da bi lahko terjatev, ki izhaja iz pogodbe o dobavi električne energije, *a priori* spadala tako na področje uporabe člena 1, točka 6, prvi pododstavek, (c), PEL kot člena 1, točka 6, prvi pododstavek, (f), PEL.
- 72 Prvič, v zvezi s členom 1, točka 6, prvi pododstavek, (f), PEL je treba navesti, da pojem „naložba“ v smislu te določbe zajema „vsako pravico, zagotovljeno [...] [s] pogodbo, [...] za izvajanje gospodarske dejavnosti v energetiki“. Terjatev pa je mogoče šteti za „pravico, zagotovljeno [...] [s] pogodbo“. Vendar, kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 122 sklepnih predlogov, terjatve, ki izhaja iz preproste pogodbe o prodaji električne energije, same po sebi ni mogoče šteti za zagotovljeno za izvajanje gospodarske dejavnosti v energetiki.
- 73 Drugič, v zvezi s členom 1, točka 6, prvi pododstavek, (c), PEL je treba navesti, da je v tej določbi določeno, da pojem „naložba“ zajema „denarne terjatve in zahtevke za izvajanje pogodbenih storitev, ki imajo gospodarsko vrednost in so povezane z naložbo“. Zato je treba preveriti, ali je terjatev, ki izhaja iz pogodbe o dobavi električne energije, mogoče enačiti s takimi terjatvami.
- 74 V zvezi s tem je treba na prvem mestu navesti, da je terjatev iz postopka v glavni stvari denarna, saj je iz predloga za sprejetje predhodne odločbe razvidno, da gre za terjatev v denarnem znesku in da je njena denarna vrednost 16.287.185,94 USD, kot je bilo opozorjeno v točki 11 te sodbe.
- 75 Na drugem mestu, ta terjatev izvira iz pogodbe, in sicer pogodbe o dobavi električne energije, sklenjene med družbama Moldtransselectro in Derimen, ki ima ekonomsko vrednost, ker je bila dobava dogovorjena proti plačilu denarnega zneska.

- 76 Na tretjem mestu je treba torej še ugotoviti, ali navedena terjatev izhaja iz pogodbe, povezane z naložbo.
- 77 V zvezi s tem nič v spisu, ki ga ima na voljo Sodišče, ne omogoča ugotovitve, da je pogodba o dobavi električne energije, ki je sklenjena med družbama Moldtranselectro in Derimen, povezana s katero koli drugo transakcijo, ne glede na to, ali gre za naložbo ali ne.
- 78 Pogodbeno razmerje med družbama Moldtranselectro in Derimen se je namreč nanašalo le na dobavo električne energije, saj so to električno energijo proizvedli drugi ukrajinski gospodarski subjekti, ki so jo zgolj prodajali družbi Derimen.
- 79 V tem okviru je treba šteti, da je preprosta pogodba o dobavi poslovna transakcija, ki kot taka ne more pomeniti „naložbe“ v smislu člena 1, točka 6, PEL, ne glede na to, ali je potreben vložek, da bi določena transakcija pomenila naložbo.
- 80 Vsaka drugačna razlaga te določbe bi povzročila, da bi se jasnemu razlikovanju, ki ga zagotavlja PEL, med trgovino, ki jo ureja del II te pogodbe, in naložbami, ki jih ureja njen del III, odvzel polni učinek.
- 81 Takšno razlikovanje pa izraža cilj PEL, kot izhaja iz njene preambule, in sicer „pospešiti gospodarsko rast z ukrepi za liberalizacijo naložb v energetiko in trgovine z energijo“. Ti vrsti ukrepov se izražata v strukturi te pogodbe, ki ureja naložbe na eni strani in trgovino na drugi.
- 82 V zvezi s tem je treba poudariti, da se člen 26 PEL uporablja za spore v zvezi z domnevnimi kršitvami obveznosti, ki izhajajo iz dela III te pogodbe, ki se nanaša na pospeševanje in varstvo naložb, in ne na podlagi dela II te pogodbe, ki se nanaša na trgovino. To razlikovanje izraža enega od glavnih razlogov za obstoj posebnih pravil zaščite tujih investitorjev, in sicer zaradi dejstva, da naložbeni posli vključujejo zadržanje sredstev v tujini, ki jih v primeru spora običajno ni mogoče enostavno vrniti v državo izvora.
- 83 V obravnavani zadevi na podlagi nobenega elementa, s katerim je bilo seznanjeno Sodišče, ni mogoče izključiti, da bi družba Derimen dobavo električne energije družbi Moldtranselectro lahko preusmerila in jo ponudila drugim gospodarskim subjektom, in to še toliko bolj, ker je bila sama proizvodnja te električne energije vsekakor odvisna od naročil, ki jih je družba Moldtranselectro oddala neposredno družbi Ukrenerg, medtem ko je družba Ukrenerg navedeno električno energijo prodajala podjetju Enealigoans, ki jo je prodajala naprej družbi Derimen. V teh okoliščinah bi lahko družba Derimen prekinila ali zmanjšala dobavo električne energije družbi Moldtranselectro, ne da bi zadržala sredstva v Moldaviji.
- 84 Ker terjatev iz postopka v glavni stvari ni „naložba“ v smislu člena 1, točka 6, prvi pododstavek, PEL, ni treba preveriti, ali je pogoj iz tretjega pododstavka te določbe, ki je naveden v točkah 67 in 68 te sodbe, izpolnjen.
- 85 Glede na zgoraj navedene preudarke je treba na prvo zastavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 1, točka 6, in člen 26(1) PEL razlagati tako, da to, da podjetje iz pogodbenice te pogodbe pridobi terjatev, ki izhaja iz pogodbe o dobavi električne energije, ki ni povezana z naložbo, in ki jo ima podjetje iz tretje države glede na navedeno pogodbo do javnega podjetja druge pogodbenice te pogodbe, ne pomeni „naložbe“ v smislu teh določb.

Drugo in tretje vprašanje

- 86 Na drugo in tretje vprašanje ob upoštevanju odgovora na prvo vprašanje ni treba odgovoriti.

Stroški

- 87 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

Člen 1, točka 6, in člen 26(1) Pogodbe o energetske listini, podpisane v Lizboni 17. decembra 1994, ki je bila v imenu Evropskih skupnosti odobrena s Sklepom Sveta in Komisije z dne 23. septembra 1997 (98/181/ES, ESPJ, Euratom), je treba razlagati tako, da to, da podjetje iz pogodbenice te pogodbe pridobi terjatev, ki izhaja iz pogodbe o dobavi električne energije, ki ni povezana z naložbo, in ki jo ima podjetje iz tretje države glede na navedeno pogodbo do javnega podjetja druge pogodbenice te pogodbe, ne pomeni „naložbe“ v smislu teh določb.

Podpisi